

Rusutşos vb. IV.

Rutşqe m. v. *rutşqs*.

Rutşos vb. IV. Prânzesc. *Să rutşască* (să prânzească), 7/30. **C o m p u s** (cu pref.): *zărutşos* (ză + rutşos) vb. IV. = prânzesc, încep să prânzesc. *Si vin si zărutşim*, 5/72; *rutşqe* (rătşoe, rutsuăe) m. (bg. *ruček*, *ručok*) = prânz. *Şi ca vini pri rutşqc*, 3/8. *Rutşocubitorm* (gustare între ora 10 şi 11, înainte de prânz), cf. 5/74, 9/82. — Din bg. *ruča*.

Rutşuăe m. v. *rutşqc*.

Ruvel' m. v. *răvol*.

S

S conj. v. *să*.

Sa pron. v. *su*.

Să conj. Să. *Să-ts spun*, 6/1, etc. *Să zăşfires unec* (să cânt puţin), 23/2 etc. [**P r e s c u r t a t**: s conj. *S-mi scunz* (să mă ascunzi), 8/80, etc. Şi: si conj. *Că si ti ancalic, di nu pots si ti scol'*, cf. 2/37, cf. 24/39, 9/40, 14/64, 11/65, etc.; su conj. *Su-u cătsom şi su-u vindim* (să-o prindem şi să o vindem), 5/76]. — Din lat. *se* (pentru *si*), arom. *si*.

Saăt a. v. *sat*.

Sabaïlea adv. Dis de dimineaţa, de cu vreme. *Dimineatsta văcăru sabaïlea işă* (dimineaţa văcaru ieşea de cu vreme), 1/44. — Din tc. *sabaile*.

Săbân m. Numele boului născut sâmbăta. Cf. *dumi*, *lunçi*, *martin*, *nerţşi*, *petsi*, *zăran*.

Sae m, Sac. *Ca l'a dăşartat-ay satsil'* (când au deşertat sacii...), 11/60 cf. 22/65, 7/41. *Pot să-n leg ân sac cu tini* (pot să mă prind cu tine) cf. 14/93. *La feasi sac di pal'ă* (1-a snopit în bătăi) 661. *Sac fară cur* = sac fără fund, cf. 662, 663. [**D i m i n u t i v**: *săeul'*, *sieul'* m. = traistă, traistă mică. Com. I. L.]. — Din lat. *saccus*, -um, (arom. *sac*).

Săeol' m. v. *socol*.

Săeul' m. v. *sac*.

Sadanăe N. loc. (Huma).

Sădes vb. IV. Sădesc. *Sădi îel vitsă ân neauă*, 9/31. *Cu îel nu pots sădiri crăstăvets*, 155 cf. 665.

[**D e r i v a t e**: *sădiri* f. = sădire; *sădit*, -ă adj. = sădit. **C o m p u s** (cu pref.): *prisădés* (pri + sădes) vb. IV. = altoesc, sădesc, Com. V. T.]. — Din bg. *sada*.

Sădeşeu vb. IV. (Țârnareca) Judec. *Uor-di-căti-uor zăcats si-l sădescu* (ori de câte ori m'apuc să-i judec...), 13/65. [**D e r i v a t e**: *sădiri* f. = judecată. *Am ună sădiri mighiu doî uamî'n* (am o judecată între doi oameni), 13/65, *sădit*, -ă adj. = judecat]. — Din mbg. *sădam* (cf. alb. *sundoj*).

Sădi }
Sădi } adv. v. *saldi*.

Sădiri f. }
Sădit, -ă adj. } v. *sădes*.

Sádra adv. v. *saldi*.

Sádu-tšubañ N. loc. (Huma).

Saib m. Administrator peste o moșie, supraveghetor, logofăt. — Din tc. *saib*. [Și: *săibiă* m.; *săibiă* f. = soția administratorului. *Trimeasi ună carti la săibiă*. (In text greșit *săibiă*), 5/55.

Săină f. Sanie ALR. 5641. — Din bg. *sanja*.

Sal } adv. v. *saldi*.
Săl }

Sălăghieș vb. IV. (Țárnareca) Dau drumul, las. Com. I. T. [Derivate: *sălăghiri* f. lăsare; *sălăghit*, -ă adj. lăsat liber id.]. — Aromânism din gr. *σαλαγῶ*.

Sălám adv. Singur, bine de tot. *S-ay spăstrim sălam casa*, B. 13. | Zdravăn, în toate mințile; sigur. *Nu-i sălam* s. *nu-i dutot*, 666. [Derivat: *salamlœ* a. = siguranță. *Dintru mai mari salamlœ* B. 14]. — Din tc. *salam*.

Salamlœ a. v. *salam*.

Sălătă f. Salată. *Sălata lu feasi* (îl făcu salată), 667. — Din bg. *salata*, it.

Sălăvít, -ă adj. Rânced. *Slănină sălăvítă* (slănină râncedă), ALR. 2048.

Sălbátie, -ă adj. (Nânta) Sălbatec, Com. G. D. — Din lat. *salvaticus*, -a, -um (= *silvaticus*).

Sáleă f. Salcie. Din lat. *salix*, *salcem, (arom. *saltse*).

Săldea adv. v. *saldi*.

Sălđi adv. Numai, 3/65. *Saldı coada nu-l' antră*, *43 cf. 17/19,

24/31, 16/56, 3/65. [Și: *sălđi*, *săldea* adv. cf. 18/73. *sal*, *săl* adv. *Ămă sal tsel sirumaylu... ancă rucă chjetrili*, 4/65, cf. 6, 26/65; *săđi*, *săđi* adv. *Aș lă săđi ună baltitșcă* (iș luă numai), 13/71. *Unu lă săđi tămăñă* (unul luă numai), 9/71, *săđra?* adv. *Cătsø să tsopă* «*sadra cacă drin*», 8/28]. — Din tc. *sade*.

Sălđi adv. v. *saldi*.

Sălđisės vb. IV. Dau drumul, trimet, pierd. Com. T. P. — Din mbg. *saldısvam*, tc. *saldarmak*.

Salmă f. Corlate, pătul, ALR. 5231. — Din tc. *salma*.

Săltănat a. Saltanat, lux. *Bighitsa ș-ari sultănat*, 43. — Din tc. *saltanat*, (arom. *săltănate*).

Salumúnu N. loc. (Huma).

Sam vb. IV. Sunt. *Sam feata ampîrătului* (sunt fata împăratului), 11/73 cf. 9/3, 25/6, 9/12, 2/16, 4/37, 1/76. *Io sunt*, 42/65, *Tu ieș*, 7/30. *Tse eștă tântu úirat?* (ce ești atâta uimit) 13/65. *Ăl ăj mai juni* (el e mai tare...), 3/74, cf. 17/31. *Tsista-i, featu?* — *nu-i tsista* (acesta-i, fată?...), 17/73, 5/37 etc. *Pri drumu lu Ristos aș-u* (pe drumul lui Christos este), 648. *Ăundi l'-u căpu?* (unde îi este capul?) 10/34 *Ăundi ăasti?* 6/74. *Bun im ăa* (bine suntem aici...), 18/29 cf. 15/15. *Its vrednits... nu its vrednits* (sunteți vrednici...), 6/19 cf. 2/11, 20/29, etc. *Ăn tini ray tots dratsil'* (în tine erau

toți dracii), 6/14 cf. 16/6, 9/9, 5/36, etc. *Maïca cu tati sãn angrupats*, 28/68. *Babu mi vreï sã-ts escu iïl' u a tãu?* (sã-ți fiu fiul tãu?). *Si-ts sòm ca izmichïar?* (...sã-ți fiu ca servitor?) 4/51. *Vreï s-iï la mini?* (vrei sã fii la mine), 12/41. *Si eș iïl' u a meü* (sã fii fiul meu). 26/65. *Tsi s-iïã, s-iïã* (ce-o fi, sã fie), 4/78, cf. 3/27. *Tsista vrin chïatip pøti sã iïã*, 13/15. *Sã im priunã* (sã fim împreunã), 12/7. *Ra ud*, 19/31 cf. 1/20, 2/71, etc. *Aïrã unã-uarã un tatã și... ãmã aïrau multu sirumaș*, 1/64, etc. *Nu-l fuï cãpitoñ*, 64 etc. *Tu fost-aï priïatil cu tãti*, 9/43 cf. 2/21, 1/54, 8/69, etc. Pentru etim. cf. Capidan, *Meglenoromãniï*, I, 172 (§ 121).

Sãm m. v. *sømt*.

Sãmãr a. Samar, 7/41. *Nu poati la mãgar, dø la sãmãr*, 399. *Al' aml' arã sãmãru* (l-a snopit în bătãi) 10. [Diminutiv: *sãmãritș* m. Com. G. D.; *sãmãrdži* și *sãmãrdžojã* m. = vânzãtor de sãmãre, id.]. — Din lat. *sagmarius*, -um, (arom. *sãmãr*).

Sãmãrdži

Sãmãrdžojã

Sãmãritș

} m. v. *sãmãr*.

Sãmønã f. v. *sãptãmønã*.

Sãmãsar m. Samsar. Com. I. L. — Din tc. *samsar*.

Sãm-Toader N. loc. în Meglen, (cf. Capidan, *Meglenoromãniï*, I, 11).

Sãmún a. Pãine de fãinã albã.

Com. I. L. — Din tc. *samun*, (arom. *sãmune*).

Sãmuvilã f. Zãnã rea, zãnã din pãdure, s a m o d i v ã. *Acu-i sãmuvilã*, 1/90. *Noastrã sörã ãi sãmuvilã*, 8/90. *Flø un cul'b di sãmuvili*, 15/94 cf. 13/19, 1/66. — Din bg. *samovila*.

San a. Farfurie (mai adãncã) de aramã. Com. I. L. — Din tc. *sahan*, (arom. *sãhane*).

Sãn vb. Ajut v. *sam*.

²**Sãn** m. v. *sømt*.

Sãnãmédru }

Sãnãmïãdru } m. v. *sømt*.

Sãnãtãti f. Sãnãtate. *Du-ti cu sãnãtati*, 14/94 cf. 3/25, 5/26. [Derivate: *sãnãtøs*, -ã (<lat. *sanitøsus, -a, -um) adj. = sãnãtos. *Loșu sãnãtosu la poartã* (bolnavul poartã pe sãnãtos), 7/13. *ãnsãnãtușøz* vb. I. = însãnãtoșez. *Di un mes zatsi și ancã nu si ãnsãnãtușø*. Com. I. L.]. — Din lat. *sanitas*, -tatem, (arom. *sãnãtate*).

Sãnãtøs, -oasã adj v. *sãnãtati*.

Sãnãtrãtș m. Un fel de cuțitaș cu care se taie frunzele de dud. Com. T. P. — Din bg. *santrač* (tc).

Sãnzi m.

Sãnzirãri f.

Sãnzirãt, -ã adj.

} v. *sønzi*.

Sap vb. I. Sap. *Al' sãpø corin'i* (ïi sãpã rãdãcinile), 152. *Añsãpaș la viñã*, 917 cf. 676, 215, 678. [Derivate: *sãpãri* f. = sãpare; *sãpãt*, -ã adj. = sãpat]. — Din lat. *sappo, -are (dela *sappa*), (arom. *sap*).

Săpă f. Săpă. *Niști cu sapa, niști cu cartea* (unii cu sapa, alții cu cartea), 657; *săpă-largă*. — Din lat. *sappa*, -am, (arom. *sapă*).

Săpări f. }
Săpăt, -ă adj. } v. *sap*.

Săptă prep. v. *sub*.

Săptămână f. v. *săptămână*.

Săptămână f. *Săptămână. E săptămână vineă căsă* (fiecare săptămână venia acasă), 1/42 cf. 9/47. *Un-două săptămână* (una, două săptămâni), 7/9. *Săptămâna di Tudoritsa* = săptămâna dinaintea postului mare, când se leagă de carne, c ă r n i l e a g ă (Liumnița, Com. P. M.). *Săptămâna di bronză* = cășlegi, cf. *prisirnitsa, ridovna*. [Și: *săptămână* f. s(ă)mână f. în *smona mari*, ALR. 288, 2818]. — Din lat. *septimana*, -am, (arom. *stămînă*).

Săpún a. Săpun. *Leă un calop di săpun*, 8/38. [Derivat: **săpundži** m. = vânzător de săpun, sapungiu; **săpunisės** vb. IV. = dau, spăl cu săpun, ALR. 3371]. — Din lat. *sapo*, -onem, (arom. *săpune*).

Săpunisės vb. v. *săpun*.

Sar vb. I. v. *sari*.

²**Sar** vb. IV. *Sar. Sări fitșoru la marzini*, 5/23. *Si-ts zitseă sar... tu va si sar* (să-ți fi spus: sari, tu era să sari), 476. [La perf. *sărni* în loc de *sări*, probabil în urma influenței perfectului slav «ripni», cf. *ripnes* sau *scocncs. Lisitsa cum ra pri cal... sărni di pri*

cal (sări de pe cal), 3/13. — Din lat. *salio*, -ire, (arom. *ansar*).

Sărănda N. loc. (Nânta).

Sărăt, -ă adj. v. *sari*.

Sărătea f. Zăr. ALR. 1815. — Derivat din *sari*.

Sărbătoări f. Sărbătoare. *La sirumau no-ari sărbătoari* (săracul nu știe de sărbători), 677. — Din lat. **servatoria*, -am, (arom. *sărbătoare*).

Sărbeâneă f. }
Sărbeăști adv. } v. *sorb*.

Sarehiu N. loc. (Nânta).

Sărea-apu N. loc. (Lugunța).

Sări f. Sare. *Sa plini di sari*, 668. *Ca fără sari* (fără gust), 669. [Derivate: (**șan**)săr vb. I. (<lat. *salo*, -are) = sar, pun sare; **sărăt**, -ă adj. = sărat. *Lupu sărat nu mănâncă*, 867; **răsăr** vb. I. = sar din nou, Com. T. P.; **sărqñ** = locul unde se dă oilor sare, cf. *cărmili. Că uoili ăñ sărqñ* (ca oile în ...); **sărín** a. id. și nume de loc. în Huma. Com. T. P. — Din lat. *sale*, (pentru *sal*), (arom. *sare*).

Sărín a. v. *sari*.

Sărindăr N. loc. (Huma).

Sărlîiă f. Plăcintă cu zahăr, ALR. 4041. — Din tc. *saraly*.

Sarmă f. Sarmă, ALR. 4077.

Sărmă f. Fir de metal cf. *răsnic. Să-ń dară... Cundugu di sărmă*, 5/XIII. — Din tc. *syрма*.

Sărqñ v. *sari*.

Sărúnă f. Salonic. *Si-u vez Săruna* (să vezi Salonicul), se zice

copiilor când sunt ridicăți de cap, 680.— Din lat. *Salona*, (arom. *Sărună*).

Sărúp vb. I. Surp, dau jos, dobor. *Li sărupă toati pearili di pri per, si nămăncq di meari* (le surpă toate perele de pe păr), 22/32. *Nu-l' meardzi, l'-u sărupat* (nu-i merge bine, îi merge rău). *Boş sărupat* (dobitocule), 682 cf. 681. [Derivate: **sărupári**, **surupári** f. = surpare; **sărupát**, -ă adj. = surpat; **surupíşte** f. = stâncă dreaptă, Com. G. D.]. — Din lat. *sub-rūpo, -are, (dela *rūpes*).

Sărupári f. } v. *sărup*.
Sărupát, -ă adj. }

Sărút vb. I. Sărut. *Feta luş chiaja să-u sărut*, 12/94 cf. 78. [Şi: **surút** vb. I. *Surtară mōna*, 21/29. Derivate: **sărutári** f. = sărutare; **sărutát**, -ă adj. = sărutat]. — Din lat. *salūto*, -are.

Sărutári f. } v. *sărut*.
Sărutát, -ă adj. }

Săsnés vb. IV. Aţâţ, asmut un câine s. orice alt animal. *Si l'a săsneş răslañil' dupu mini* (să asmuţi leii după mine), 20/90.

Sat a. Ceas, oră, *Rau diparti un di lânt pristi un sāt di loc*, 1/18 cf. 10/71, etc. || Moment. *Al' vini sātu* (i-a venit momentul), 683. [Şi: **saāt** a.]. — Din tc. *sahat*, (arom. *săhate*).

Sătúl, -ă adj. Sătul. *Astăz sătul, mōni tindi urecl'i*, se zice pentru cei cheltuitori fără socoteală, 867.

[Derivat: **sătulimi** f. = săturare, saţiu. *No-ari sătulimi* (nu se satură). C o m p u s : **dustúr** adv. = destul, îndeajuns, cf. *d o s t a*. *Dq-ñ dustur mănçari şi beři păn la mirindi* (dă-mi destul mâncare şi băutură până la merinde). În text stă greşit : *dq-n dustur beri*. 6/91. *Şi ia-l' deadi dustur* (şi ea îi dădu destul [de mâncare]), 7/91. — Din lat. *sattillus*, -a, -um.

Sătulimi f. v. *sătul*.

Sătur vb. I. Satur. *S-mi satur* (să mă satur), 6/1. *Al' săturo*, 7/1 cf. 5/32. [Derivat: **săturári** f. = saţiu; **năsătur** (din *nă* + satur) vb. I. = mă satur bine (după bg. *najadam*), Com. I. G.]. — Din lat. *satūro*, -are, (arom. *satur*).

Săturári f. v. *saţiu*.

Sāvájă (pl. -*qīts*) f. Suveică, ALR. 1287. — Din mbg. *suvalka*, (bg. *sovelka*).

Sāvānisés vb. IV. } v. *savin*.
Sāvānisíri f. }

Sávin a. Pânză, cu icoană, de mort. *Ca di savinisirea si feasi* (s'a făcut galben ca mort), 685. [Derivate: **sāvānisés** vb. IV. (refl.) = mă fac, devin galben, palid de frică, **sāvānisíri** f.]. — Din gr. *oáfavov*, (arom. *savan*).

Săzghíjă f. Boccea, ALR. 3928.

Seăcăléts } m. v. *scuculeati*.
Seăculeáti }
Seăculets }

Seáľă f. Pahar. *Pri ună scafă di rachíjă si vindi* (se vinde pentru

nimic pe o ceașcă de rachiu), 918 cf. 686. — Din gr. *σκάφη*, (arom. *scafă*).

Scal' m. Scaiu cf. l i p e ș. *Si catsă ca scal'* (se ține ca scaiul). *Tseasta si cătsq di el' ca scal' u di sucardi*, 999. — Din sârb. *čkalj*, « Distel ».

Seând a. Scaun, tron, masă. *Tată-su că si tșudi, ca si tșudi, jundi si află tari scand*, (tatăl său, după ce se miră, unde să afle un astfel de scaun), 2/48. *Am un dead cu trei par ăn grqb* (= scand), *66. *Scandu vlădical' ă* (tronul vlădichii) (la biserică), Com. I. L., cf. 9/51. *Scandu-domnuluj* (nume de plantă), Com. H. I. [Derivat: *seândișeu* m. (dim.), ALR. 3904]. — Din lat. *scannum*, (arom. *scamnu*).

Seândala (numai în ghicitoarea) *Scândala mandala până la domnu* (= fumu), *58.

Seândișeu m. v. *scand*.

Scap vb. I. Scap. *Si scap*. (să scapi...), 4/49. *Scapă-mi* (scapă-mă), 8/12. *Ăń scăpș* (mi-a scăpat), cf. 21/93, *15 cf. 11/11, 9/13, 5/78, 11/79. [Derivate: *seăpări* f. = scăpare; *seăpăt*, -ă adj. = scăpat. C o m p u s (cu pref.); *duscăpăt*, -ă adj. (din part. verbului *duscăp* = scap peste tot de ceva. d. p. de boală, de avere, și de aici apoi înțelesul de) = s c ă p ă t a t, sărac, gol. *Las-la că-vajnicu că-î duscăpat*, 246 cf.

686]. — Din lat. *ex-cappo, -are, (arom. *scap*).

Seăpir vb. I. Scapăr. [Derivat: *seăpirări* f.], (arom. *ascapir*).

Seăpit vb. I. Apun (despre soare), asfințesc, cf. d ă s c a p i t. *Scăpitarea soarlui* = asfințitul soarelui. *Scăpitu-mari* n. loc. (Oșani). Com. I. L. [Derivate: *seăpitări* f. = scăpătat, apus, asfințit; *seăpităt* a. = asfințit]. (arom. *ascapit*).

Seăpitări f. } v. *scăpit*.
Seăpităt a. }

Seără f. Scară. *Tseastă lumi-i scqrrur-scqrrur* (lumea aceasta este scări, scări), 997. — Din lat. *scala*, -am, (arom. *scară*).

Seărchin vb. I. v. *scarpin*.

Seărlătă f. Pânză pe care se cos monede vechi. Com. T. P.

Seărlitș m. Leagăn, ALR. 1704. — Pentru etim. cf. *cărăluș*.

Seărmin vb. I. Scarmăn (mai ales despre lână). Com. V. J. cf. c ă r m i n a t. [Derivat: *seărminări* f. = scărmanare; *seărminăt*, -ă adj. = scărmanat. C o m p u s (cu pref.): *răseărmin* (răs + scarmin) vb. I. (refl.) = mă destram (despre o haină)]. — Din lat. [*ex-carmino, -are, (arom. *scarmin*).

Seărminări f. } v. *scarmin*.
Seărminăt, -ă adj. }

Seărnés vb. IV. Sorb cu limba. *Ca scărni un doq lingur, si saturș*, 7/32. — Din bg. aor. *skornah*, (dela *skorivam*).

Scărpîn vb. I. Scarpin, țesăl (vitele); refl. mă scarpin. [Și: (Țărnareca) **scărehin** vb. I. *Nearsi lă cal aș scărchină* (merse la cal, îl scărpină), 17/68; **scărtsin** vb. *Io mi scartsin*, ALR. 136 cf. 418. I **Derivate**: **scărpînări** f., **scărpînát**, -ă adj. = scărpinat]. — Din lat. *scarpino, -are*, (arom. *scark'in*).

Scărpînări f.

Scarpînát, -ă adj. } v. *scarpin*.

Scărtsin vb. I. }

Schimb vb. I. Schimb. *Ver s-li schimbom? li schimbară*, 3, 4/18. *Tsela ūomu la schimbō mǎgāru*, 5/50. [**Derivate**: **schimbări** f. = schimbare; **schimbát**, -ă. adj. = schimbat *58]. — Din lat. **ex-cambio, -are*.

Schimbări f.

Schimbát, -ă adj. } v. *schimb*.

Schin m. v. *spin*.

Șchitnēs vb. IV. Sar din minți, o scrintesc, cf. *crāsnes*. [**Derivate**: **șchitnări** f. = scrintire; **șchitnít**, -ă adj. = scrintit, 154].

Șchitnări f.

Șchitnít, -ă adj. } v. *șchitnes*.

Seoátiri f. v. *scot*.

Seoc m. Scoc, ALR. 6790. *Penili di scoc* (ăripile scocului), ib. 6731. *Viru di scoc* (fundul scocului), ib. 6732. — Din bg. *skok*.

Seoenēs vb. IV. Sar. *Vinì la gaură, scocni ănuntru* (veni la gaură sări înăuntru), 8/30. [Întelesul «mă pun» este greșit]. — Din bg. *skokam* (pentru *skakam*).

Seol vb. I. Scol. *Mi scol* (mă scol), 14/55. *Si ti scol'* (o să te scoli...), 2/70. *Si sculo* (se sculă), 8/16. [**Derivate**: **seulări** f. = sculare. *La sculare* (la sculat), 1/1; **seulát**, -ă adj.]. (arom. *scol*).

Seqmp, -ă adj. Scump. *Seqmpu-i maș iestin*, (tot ce este scump, este mai ieftin), 691. [**Derivat**: **seumpeti** f. = scumpete, cu înțelesul de preț prea mare al obiectelor. Com. C. I.]. — Din paleosl. *skap*, (arom. *scumpu*).

Seqndură f. Scândură. *Seqndurli di la pulătă... doș seqndur* 12/29, (la războiu), cf. *blon* (vezi *razboi*). [Și: (Țărnareca) **seândură** f.]. — Din lat. *scandula, -am*, (arom. *scîndură*).

Seqră f. Deal pietros, (ALR. 406), munte pietros (ib. 2417). Nume de loc.: *Seqrca-di-corn*, *Seqrca-di-deș*, *Seqrca-di-Bărtan*, *Seqrca-di-legăn*, *Seqrca-di-glojdîñ*, *Seqrca-mică*, *Seqrca-di-uostruva* (Oșani) *Seqrca-goală* (Lugunța), *Seqrca-l-Nișea* (Cupa). — Din bg. *skarka*.

Seornēs vb. IV. Deștept, scol din somn. *Mi scurneș dintru somnu* (mă deștepti din somn), 17/68. *L'a scurni frăsil'* (...îi sculă din somn pe frații), 9/55. — Din bg. *skorivam*, (aor. *skornah*), cf. *scărnes*.

Seorni f. plur. Cizme. — Din bg. *skorni*.

Seos, -ă adj. v. *scot*.

Seot vb. III. Scot. *Nu scuteă*, 10/79. *Nu vreaș si scoată ăpu*

dinuntru (nu vroiau să scoată), 3/73. *Scoş... simintsă*, 10/5. [Şi: (în Liumniţa) *seuăt* vb. III. 9/66, încolo regulat: *scotim*, *scoatits*, 31/18 cf. 9/66. *Derivate*: *seoătiri* f., *seos*, -ă adj. = scos], (arom. *scot*).

Seovrán m. Mierlă. Com. C. I. — Din bg. *skolovran*.

Serămă f. Scurgere la ochi, urdoare. *Cot si-ş mută scrăma din uocl'i*, 692. — Cf. dacor. *scárnă*.

Serăpitsă f. Scorpie, ALR. 1200, cf. 6554. — Din bg. *skraplica* (skraplja).

Scripeāti m. (La războiu). Scripeţi, cf. cã rã l u ş, cã r l u ş, cã r u l'. *Războiu ari patru screapits* (războiul are patru scripeţi), Com. I. L. (Cf. şi Capidan, *Meglenoromânii*, I, 53). [Plur. *scripets* şi *screapits*]. — Din bg. *skripec*.

Seróznică f. Fel de porumb, cf. p l a cã. ALR. 5124. *Scroznică si şămîna la suşă*. ALR. 5124. — Din bg. *skorozreen* «care se coace iute».

Serum m. Scrum. *S-la arzu ân furnă, di cu scrum treatsi* (cu scrum trece, se vindecă). In text greşit *treatsi* pentru *treatsi*. 16/56.

Seuăt vb. III. v. *scot*.

Seuculeāti (alb.) m. Lăcustă, căluşel, cosaş, ALR. 6553. *Scuculeati minut* (cosaş mic) 6554. [Şi: *seăculeāti*, *seăcăléts*, *seăculéts* m.]. — Din mbg. *skakalec*.

Sculári f. }
Sculát, -ă adj. } v. *scol*.

Seul'ò a. Şcoală. *Fitsòru aş si dutseà e zuuă la scul'ò* (Se ducea în fiecare zi la şcoală), 1/46. — Din gr. *σχολεῖον*, (arom. *sculie*).

Seult vb. I. Ascult, mă supun, iau aminte. *Nu la scultats*, 3/58. *Nu-y scultò* (nu o ascultă), 5/32 cf. 3/62, 13/64. *Al' scultă džepu* (stă bine), 693. [Derivat: *seultári* f. = ascultare, supunere. *Compus* (cu pref.): *mi zăseúlt* (ză + scult), vb. I. = aud. *Iel nu si zăscultò* (el nu auzi), 8/57]. — Din lat. *asculto*, -are, (arom. *ascultu*).

Seultári f. v. *scult*.

Seumpéte f. v. *scomp*.

Seund vb. III. Ascund. *Tsista lûpu la scunş ân sac*, 7/36. *Aman sôră, s-mi scunz* (... să mă ascunzi) 8/80. [Derivate: *seúndiri* f., *seuns*, -ă adj. = ascuns; *seunjoş* *seundžoş* adv. = pe ascuns, în taină (cf. arom. *ascumtiş*, *ascumtişalu*)] *Feta... scunjoş si dusi dupu iel* (pe ascuns fata se duse), 11/94. *Si dară un ghîriz pri sub pimint, scundžoş, si nu picăsească Daut* (...subt pământ, în taină, ca să nu înţeleagă Daut), 14/47. — Din lat. *abscondo*, -ere, (arom. *ascundu*).

Seúndiri f. }

Seundžóş adv. }

Seunjoş adv. }

Seuns, -ă adj. }

v. *scund*.

Seup vb. I. Scuip. *Scupeaşti răcătina* (scuipă flegmă) ALR.

1637. *Am un cupiș, scupi la ăncur, puni-la pri cal (= fusu), *31 cf. *32. Al' scupiă-n ruăst (... îi scuipea în gură), 20/73. [Perf. s. (regulat) *scupaș, scupiș, scupș*; part. p. *supt*. Derivat: *scupeat* m. = scuipeat. Com. D. G.]. Compus (cu pref.): *năseup* (nă + scup) vb. I. = (despre insecte) depun ouă mai ales pe brânză, carne, etc. (după mbg. *napljukam*); *năseupitură* f. = ouăle insectelor, Com. T. P., (arom. *ascuk'u*).*

Scupeat m. v. *scup*.

Scupés vb. IV. Scopesc. *Birbeătılı si scupeaști*, ALR. 5330, cf. *tșucăies*. — Din mbg. *skopam*.

Scutsotă f. Botul luntrei, ALR. 2518. — Dela *scut* «ascut».

Seac, -ă adj. Sec, uscat, tare. *Seac di moali viseaști* (sec de moale atârnă = nasu), *55. — Din lat. *siccus*, -a, -um, (arom. *sec*).

Seădaf adj. (despre ochi). Căprui ALR. 31. — Din tc. *sadef?*

Seămin vb. I. Samăn. *Moni si siminom ăncsista agru* (măine o să semănăm), 2/41. [Derivate: *siminări* f. = sămănare; *siminăt*, -ă adj. = sămănat; *siminătură* (lat. *sēminatūra*), f. (pl. *siminătur*) = sămănatură. *Bujanca creăști prin siminătur*, Com. I. L.]. — Din lat. *sēmīno*, -are, (arom. *seamin*).

Seână f. Fân. Com. T. P. — Din bg. *sěno*.

Seără f. Seară. *Tseastă seară* (astă seară). *Lă treșli ser* (a treia

seară), 567. [Și: *seărta* adv. = seara. *Ca vini di cătră searta* (în spre seară), 3/69 cf. 2/15, 5/8]. — Din lat. *sēra*, -am, (arom. *seară*).

Seărta adv. v. *seara*.

Seāti f. Sete. *Bișu uneac apu că-l'ra seati* (bău puțină apă căci îi era sete), Com. I. L. — Din lat. *sītis*, -im, (arom. *seate*).

Seătsir vb. I. Secer. *Ghșuptsil' sirsiraș* (șiganii secerau), 10/41. [Derivate: *sitsirări* f. = secerarat, seceriș; *sitsirăt*, -ă adj. = secerat; *sitsirăt* a. = seceriș. *La sitsirat* (la seceriș), 9/41; *seătsiri*, (Liumnița) *seătsări* (<lat. *sicilis*) = seceră (cf. Capidan, *Meglenoromăni*, I, 51)]. — Din lat. **sicilo*, -are, (arom. *seatsir*).

Seătșea v. *setșca*.

Seătsiri f. v. *seatsir*.

Secui pron. v. *șfaca*.

Sėdbă f. Ședere. *Unu tucu ra nvitsat cu sedba*, 1/71. — Din bg. *sėdba*.

Selă a. (turcism) Liniște, plăcere, dispoziție bună, ședere, petrecere în liniște. *Toată zuyă feș, sefă* (toată ziua am petrecut în liniște), 7/69. — Din tc. *sefa*.

Sejmén m. Soldat, seimen. — Din tc. *sejmen*.

Seliști f. Locul unde se găsesec țarinile sătenilor din prejurul satului. Com. G. D. și n. loc. (Oșani). — Din bg. *selište*.

Sėlnie adv. v. *silă*.

Semn a. Semn, prevestire. [Și: (Liumnița) *șjămn* a. *Dășcl'isi puarta*

și *lă feasi șiămn* (... le făcu semn). — Din lat. *signum*, (arom. *semnu*).

Semt m. (Foarte rar) Hotar, graniță. Com. I. L. — Din tc. *semt*.

Sétră f. Haină bărbătească, veston, sacou cf. *sucardi*. *Au zăcătso setra cu tșopu* (o apucă haina cu lemnul), 12/55. — Din tc. *setre*.

Sétșea Numele lunii Februarie. [Și: *seătșea*]. — Din bg. *sečko*.

Séu a. Seu, grăsimi. *Seu-l'epuruluș* (seul iepurelui). *Seu-gălinăl'ă* (seul găinii). Nume de plantă. Com. C. I. — Din lat. *sēbum*, (arom. *seu*).

Sfăca pron. Fiecare *Sfacă uom* (fiecare om), 5/37 cf. 15/4, 6/19, 6/20, 20/51. [Și: (Țárnareca) *sé-cuș* (mbg. *vsěkoj*). pron. *Tsărușli ăș vă li ruc lă secuș pristi un muntii* (opincile vi le voi arunca la fiecare...), 9/66]. — Din bg. *vsěka*.

Sfârșés vb. IV.

Sfârșit, -ă adj. } v. *sfârșos*.

Sfârșori f. }

Sfârșos vb. IV. Sfârșesc, termin. *Veam sfârșot carnea, zisi fișuăru* (sfârșisem carnea, zise băiatul), 21/73, *Si-aș sfârșots un lucru*, 15/29 cf. *Sfârșoș*, 40/40. *Acu la pots sfârșori* (dacă poți să-l termini) 9/4 cf. 4/12. [Și: (Țárnareca) **Sfârșés** vb. IV. *Dăpă nouă an argatsal' sfârșiră cunachia*, 4/65. Derivate: **Sfârșori** f. = sfârșire;

Sfârșit, -ă adj. = slăbit, tras la față, abătut, deprimat. *Ghidi sinu, tse ieș tăntu sfârșit* (de ce ești așa de abătut, deprimat). C o m p u s : (cu pref.) **dusfârșés** (du + sfârșos) vb. IV. = sfârșesc de tot. — Din bg. *sfârșja*.

Sfeăsti f. Fire. *Uomu ăș vini ăn sfeasti* (omul își veni în fire), ALR. 1562. — Din bg. *sfěsti*.

Sfėti adj. Sfânt (numai în unire cu nume de sfinți) cf. *s o m t, s ă m, s ă n*. *Sfeti-Nicola* (Sfântul Niculae), 158. *Sfeti-Ghiorghi* (și: *săndžorz*), ALR. 620. *Sfeta-Paraschiva*, ib. 2821. *Sfeti-Nicola* = biserică (Oșani), *Sfeti-Vratsi* = biserică (Lugunța), *Stivan Pustitu* = tăierea capului Sf. Ioan (29 Aug.), ALR. 2819. — Din bg. *sfeti*.

Sfirbă (pl. *sfirbi*) f. Cântări din instrumente și mai ales din surle. Com. D. G. cf. *s f i r e s*. — Din bg. *sfirba*.

Sfirés vb. IV. Fluer, cânt din instrument. *Odža ăș sfiré cu sfrielu* (ogia își cânta cu fluerul), 12/24. [C o m p u s (cu pref.): **zășfirés** (bg. *zasvirjam*) vb. IV. = încep să fluer. *Cu sfrielu çon să zășfireș* (... când vei începe să cânti), 11/6 cf. 13/71. Derivate: **sfiriri**, **zășfiriri** f. = fluerare, cântare cu fluerul. *Umăro di sfiriri* (se obosi cântând), 16/6]. — Din bg. *svirjam*.

Sfirîal a. v. *sfriel*.

Sfiriri f. v. *sfires*.

Sfiteálnic m. v. *sfites*.

Sfités vb. IV. Luminez. *Mărea sfitea*. *Ună feată căzù ăn mări, di tsea sfiteaști*, 17/78. || Ard ca să luminez. *Tsi tser, să sfiteș... si sfites... și sfiti*, 23/29. [Derivate: **sfiteálnic** (bg. *světlník*) m. = sfeșnic la biserică. ALR. 584; **sfítiri** f. = faptul de a lumina, de a arde și lumina. **Compus** (cu pref.): **prisfítés** (pri + sfites) vb. IV. = licăresc; **prusfítés** (pru + sfites) vb. IV. = luminez. *Si prusfíti* (se lumină), 16/78; **sfítnés** vb. IV. (dela aor. bg. *světnah*) = scapăr (întrebuintat în sens fig.). *Acu ti sfítnes...* (când ți-oiu trage o palmă). *Con s-ti sfítnes* 696, **sfítúl** eă f. = licuriciu, cf. *liscă*]. — Din bg. *světja*.

Sfítiri f. }
Sfítnés vb. } v. *sfites*.
Sfítúl eă f. }

Sfórdel m. și **sfórdelă** f. Sfredel. ALR. 1830. [Și: **sfrădel**, **sfórdil** a. ALR. 6591]. — Din bg. *soredel*.

Sfórdil }
Sfrădel } a. v. *sfordel*.

Sfrántșóglă f. (Oșani), Poreclă pentru țigancă. Com. G. D.

Sfriel a. Fluier, cf. *florcă*. *Cu sfiel cu să zăsfireș* (când o să începi să cânti din fluier), cf. 12/24. || (La cal) Țurloiu. Com. C. I. [Și: **sfiriăl** (di zănucl'u) (fluierul piciorului), ALR. 143; (Huma) **sfruiáli** f. *Și iel aș lă sădi*

ună băltișică și ună sfruiáli (și el își luă numai o secure mică și un fluier), 13/71; **fríel** a.], (arom. *flueară*.)

Si pron. refl. Se. *Ia si dusi și nu si spusí că ra feată* (ea se duse și nu se spuse), 21/38. [Și: *tsi* pron. *Ăń-tsi mănăncă* (mi-e foame), 14/42. *Ăl tsi răstăpșo* (începu să-î țipe) ib.]. — Din lat. *sē*.

²Si conj. v. *să*.

Sjămn a. v. *semm*.

Sibépi f. (Țárnareca). Prilej, pricină, cauză, motiv. *Cu ăstă sibepi* (cu prilejul acesta), 26/64. — Din tc. *sebep*, (arom. *sibepe*).

Sieără f. Secară. *Satsil' di sicără* (sacii de secară), 7/41. *Acseamnă sicară tșucăăști [bat]* (lucrează pentru interese străine), 697. [Derivate: **sieărínă** adj. = de secară, și locul rămas după secerișul secarei, cf. *mil' ină*, *uvışoană*. *Pal'ă sicărínă*, Com. I. L.]. — Din lat. *secăle*, (arom. *sicară*).

Sieărínă f. v. *sicară*.

Siehíri f. v. *sicuri*.

Sieul' m. v. *sac*.

Sieúri f. Secure. Cf. **dărtori**. *La tăltșo cu sicurea* (il ucise cu sicurea), Capidan, *Meglenoromâni*, I, 51. [Și: (mai rar) **siehíri** (din bg. *sekira* id.)]. — Din lat. *securis*, -im.

Sidéf a. Sedef și nasture. Com. I. L. — Din tc. *sedef*, arom. *sidade*.

Sidžim a. Sfoară. *An džep flaj un sidžim* (în buzunar aflai o

sfoară). [Și: *șidžfm* a.]. — Din tc. *siğim*, (arom. *siğime*).

Sifli m. Freanț ALR. 1634. — Din *sifilis*.

Sigăjés vb. IV. (refl.): Dau cu mâna sau cu altceva ca să ajung, mă plec ca să ajung. *Am doț frats, un munti l'a disparti, tucu si sigăjés si si veadă și nu si pot videari. Tse-i?* (= uoc'îl'), *85. [La perf.: *mi signes*]. — Din bg. *sigam*, (aor. *signah*).

Signés vb. IV. v. *sigăjés*.

Siiri f. (Țarnăreca). Priveliște, h o r ă *Ună dzuyă... litiră lă siiri si dzoacă* (într'o zi pleacă la horă să joace), 4/66. — Din tc. *seir*, (arom. *seire*).

Silă f. Silă, putere mare. *Veà lat silă* (își luase vânt...), 23/72. | Putere trupească, forță. *Dupu tsjă-l-tsi tăl' ară silili* (după ce-i scăzuse puterile), 7/73. [D e r i v a t: *silnică* adj. = tare. *Vor videală tse nu-i cota silnică*, B. 7; *sélnic* adv., = tare, cu silă, cu putere mare. *Căzù selnic* (căzu cu putere mare), 9/13. — Din sl. *sila*.

Sileafi f. Brâu larg de piele ce poartă Turcii și în care pun diferite arme: pistol, pumnal, etc. Com. I. L. — Din tc. *silâh*, (arom. *sileafe*).

Silnică adj. v. *silă*.

Silviă f. Chiparos. Com. G. D. — Din tc. *silvi*.

Siminări f.

Siminát, -ă adj. } v. *seamin*.

Siminătúra f. }

Simintsă f. Sămânță. *Ună simintsă* (o sămânță), 10/5 cf. 4/81. D e r i v a t: *simintsár* m. = vânzător de sămânță. *Un simintsar... cõn tseari si-ș vindă simintsă*, B. 4. — Din lat. *sēmentia, -am, (arom. *simintsă*).

Simintsár m. v. *simintsă*.

Simít a. Pâine mică din făină albă. Com. I. L. — Din tc. *simit*, (arom. *simite*).

Sin a. Sân. *Le-mi ân sinu toțu* (iamă la sânul tău...), 5/1. — Din lat. *sinus*, -um, (arom. *sin*).

²Sin m. (Țarnăreca), Fiu. *Sinu, tse jeș tântu sfârșit* (fiule, ce ești atât de măhnit, deprimat?), 2/66. [D e r i v a t: *sineu* (bg. *sinko*) m. și cu înțelesul de «dragul meu, dragul mamei». *Iu bre sineu*, 28/68. — Din bg. *sin*.

Sinávitsă f. Bubă rea la deget, sugel, ALR. 4204. — Din mbg. *sinjavica*.

Sineu m. v. «*sin*».

Sindúchi a. Ladă, cufăr. *Dărară ună sinduchi* (făcură o ladă), 22/55 cf. 14/11, 3/78. [Și: (Țarnăreca) *sinduchjă* f. Coș la car. ALR. 5629. *Tru sinduchjă al' plântă doță mari cãrfii* (în ladă încuie două cuie mari), 27/68]. — Din ngr. *σιντούχι*, (tc. *sendyk*), (arom. *sfinduk'e*).

Sindúchiă f. v. *sinduchi*.

Sindžir m. Lanț. *L'a ...ligo cu un sindžir* (îi legă cu un lanț), 14/33 cf. 17/79. [Și: *șândžir* m.

ALR. 5241, cf. ș o r]. — Din tc. *sinğir*, (arom. *sinğir*).

Sinét a. (Turcism) Poliță. Com. I. L. — Din tc. *sened*, (arom. *sinete*).

Sinfadă f. Cumnată. *Ca rudî un măcsom și sinfadă-sa al' la lo*, 2/29. — Din gr. *συννοφάδα*.

Singur, -ă adj. Singur. *Nu sam singur* (nu sunt singur), 8/52. [Plur. *singur*, 6/9]. — Din lat. *singulus*, -a, -um, (arom. *singur*).

Siniță f. Masă de lemn. *Si punim sinița* (să punem masa), 17/6. cf. 15/42. — Din bg. *sinija*.

Sinor m. Graniță, hotar. *Antrară ăn sinor și al' zisi* (intrară în hotar), 13/85. — Din gr. *σινόροσ*, (arom. *sinur*).

Sint vb. IV. Simt. *Al'-u deadi pristi mutscă, ma nu sintso* (ii dădu peste bot, dar nu simți), 391. [La perf. s. *sintsoi*, *sintsoș*, *sintso*. Și: simt vb. IV. *Tribuiaști s-nu sintsom mirismă* (trebuie să nu simțim miros) B. 8. *Acu simtsom*, ib. Derivate: *sintsori* f. = simțire; *sintsoț*, -ă adj. = simțit]. — Din lat. *sentio*, -ire, (arom. *sintu*, rar).

Sipănitsă f. v. *sipcă*.

Sipcă f. Pojar ALR. 1616. [Și: *sipănitsă* (bg. *sipanica*) f. = vărsat. *Toati [yoil'i] sa loși di dalac, di sipănitsă*, 2/88]. — Din bg. *sipka* (sip).

Sirăe, -ă adj. Orfan. *Raș sirats* (erau orfani), 1/7 cf. 1/68. — Din bg. *sirak*.

Sirăpós, -oasă adj. Râpos, alunecos, precipitos. *Șăzură pri ună ropă sirăpoasă* (șezură pe o piatră râpoasă). — Derivat din *ropă?*

Sirbés vb. IV. Slujesc, servesc, lucrez, m u n c e s c. *Ca sirbi un an di zoli* (după ce servi, servi un an de zile), 2/7. *Si sirbească* (să muncească), 4/55. *Mo sirbits* (în text greșit: *sirbețș*) *ya* (acum lucrați aici), 4/25 cf. 8/11, 12/6, 701, 700. *Sirbeă, cu tser si ghiieș* 699. [Derivate: *sirbiri* f. *sirbit*, -ă adj. = muncit; *sirbitșós*, -oasă adj. = lucrător, muncitor, harnic. Com. I. L.; *sirbimint* a. = lucru, muncă, treabă, serviciu, id.]. — Din lat. *servio*, -ire.

Sirbimint a.

Sirbiri f.

Sirbit, -ă adj.

Sirbitșós, -oasă adj. } v. *sirbes*.

Sire (pl. *sirts*) m. Măr sălbatec, Com. V. T. cf. *lisnic*.

Sirin m. v. *soari*.

Siriște f. Cheag, cf. *c'ag*. — Din bg. *sirište*.

Sirmija f. Marfă, capital. *S-dusi sirmija lu Tșoli*, 702. — Din tc. *sermi*.

Sirminina N. loc. în Meglen. (Capidan, *Meglenoromâni*, I 7, 19, 27).

Sirnitsa f. Săptămâna brânzii, ALR. 2784. (In Oșani) *săptămōna di brōnză*, cf. *brōnză*. [Și: *prisirnitsa* f.]. — Din bg. *sirnica*.

Sirtur m. Un fel de instrument la argintari, Com. T. P.

Sirumà, -așcă adj. Sărac. *Tsela ra dîp sirumà* (acela era prea sărac), 9/27. *Sal tsel sirumaylu cătunean* (numai săteanul sărac), 4/65. [Și: **surumà, -așcă**, adj. 1/53, cf. 1/2/65. (Plur. *sirumaș*). *Raș mult sirumăș*, 1/25, (din care apoi s'a format un nou sing. **sirumăș, -așcă** (*surumăș, -așcă*) adj. *Ună babă sirumașcă* (o babă săracă), 33/65 cf. 2/46, cf. 677; **surmușés** adj. = sărac, slab. *An surmușes* (an săracăcios), ALR. 5054]. — Din bg. *siromah*.

Sirumăș, -așcă adj. v. *sirumà, așcă*.

Sisavitsă f. Zăpadă care cade în bile mici sferice, mielușei, ALR. 2440. — Din bg. *kišavica*?

Sistră f. Lopătică de fier cu care se rade copaia în care se frământă pâinea. Com. T. P. — Din gr. ξύστρον, (arom. *sistră*).

Sit a. Sațiu. ALR. 781. — Din bg. *sit*.

Sită f. Sită. Com. D. G. — Din paleosl. g. *sito*, id.

Sitsirări f.

Sitsirát a.

Sitsirát, -ă adj.

} v. *seatsir*.

Siv, -ă adj. Cenușiu, breaz, bălțat. Com. G. D. *Sivu-son* (la viermii de mătase), B. 7, cf. *negru-son*. [D e r i v a t e: *sívi* = nume de bou, ALR. 5541; *síva* f. = nume de capră; *sívetș* m. = pește mic în felul crapului. Com. G. D.; **sivuglávă** (bg. *síva-glava*). f. =

oaie cu botul cenușiu. Com. T. P.]. — Din bg. *siv*.

Síva f. v. *siv, -ă*.

Síve m. Arbore cu fructul roșiu de mărimea unei alune. Com. C. I.

Sívetș m. v. *siv, -ă*.

Sivuglávă f. v. *siv, -ă*.

Slab, -ă adj. Slab, subțire. *Iun-di-i slab si rupi* (unde-i subțire se rupe), 703. [D e r i v a t e: **slábés** vb. IV. = slăbesc, (mai rar) **șn-slábunés** id. Com. I. L. *Bubili mor ili șnslábnes* (viermii de mătase mor sau slăbesc), B. 4; **slábínă** f. (bg. *slabina*) = partea dela buric în jos până la încheetura picioarelor, șolduri. *Antro țsela dintili ân slábínă și fitșoru muri*, 17/33; **slábădúșnie** adj. = slab, delicat, ALR. 2263. — Din paleo. l. *slabŭ*, (arom. *slab*).

Slábădúșnie, -ă adj. v. *slab, -ă*.

Slábés vb. IV. }

Slábínă f. }

v. *slab*.

Slăgăjés vb. IV. Gândesc, socotesc, (refl.) mă gândesc. *Slăgăits, -vă* (gândiți-vă), 15/65. [C o m p u s (cu pref.): **prislăgăjés** (bg. *prěslagam*) = mă răsghândesc. *Si prislăgăiră* (se răsghândiră), 6/52, **zăprislăgăjés** (ză + pri + slăgăjés) vb. = mă răsghândesc. *Să ni zăprislăgăim* (să ne mai răsghândim), 15/93; **răslăgăjés** (răz + slăgăjés) vb. IV. = mă răsghândesc. Com. G. D.]. — Din bg. *slagam*.

Slăneăști adv. Bulgărește. Același cu **bușgăreăști**, ALR. 2896.

Slănină f. Slănină, cf. alb. *atsă-di-porc*. *Zidurili* [sa] *cu slănină di porc*, 23/18. — Din bg. *slanina*.

Slatș a. Gust. *Fără slatș* (fără gust), 704. — Din bg. *slač*.

Slătșeă f. Buruiană, voltură, ALR. 1912. *Slatșca si mănancă*, ALR. 5173. — Din bg. *slačka*, cf. *slatș*.

Slăveaj m. Privighetoare, ALR. 6188. *Slăveaju-i pul' tsi conță mai ubăv* (privighetoarea este pasărea care cântă mai frumos). [Și: (foarte rar) *birbil'* m.]. — Din bg. *slavěj*.

Sléaz m. (Bot.) Nume de plantă, Com. C. I. [Și: *sljúz* m.]. — Din bg. *sléz*.

Sljuz m. (Bot.) v. *sléaz*.

Slignéș vb. IV. Scad. *Apa slignéști* (apa scade), (ALR. 2501). Mocnesc. *Focu slignéști*, ib. 3875. — Din bg. *slegam*.

Sljúnic, -ă adj. Plecat. *Merg sljúnic*, ALR. 1324. — Din mbg. *služnik*.

Slobod vb. IV. Slobod, dau drumul, ALR. 4747. — Din mbg. *slobod* (*sloboden*).

Slójnu, -ă adj. Scurt. *Nalti, ili slojni* (înalte ori scurte), 1/XI. [Și: *slójnic*, -ă adj.]. — Din bg. *složen*.

Slujòș vb. IV. Slujesc, sunt slugă la cineva. *Tser să slujòș* (vrei să fii slugă), 23/29. — Din bg. *služa*.

Slumnés vb. Azvârl, trântesc,

vârs cf. șutnes. *Slumni sacu ăn bucă* (...azvârli sacul în scocul morii), 4/69 cf. 14/69. — Din bg. *slomjam*.

Slúpeă f. v. *lupes*.

Smăcătòș, -ă adj. Derivat de la *smăcnes?* *Spili și cremni smăcătòși*, 11/49.

Smăenés vb. Scot dintr'odată, smucesc. *Că la smăcni luț răvoł din brøn* (și când scoase revolverul din brâu), 8/52. [Derivate: **smăeniri** f. = scoatere, smucire, vărsare; **smăenit**, -ă adj. = scos, vărsat, boșorog; **prusmăenit** -ă adj. = vărsat, boșorog. *Nu la voț Traja prusmăenitu* (nu vreau pe Traia boșorogul), 3/VII. — Din bg. *smukam*. (aor. *smuknah*).

Smăeniri f. }

Smăenit, -ă adj. } v. *smăcnes*.

Smădzăl'că f. Uliu cf. *cărgu l'*. *Dracu si feasi ună smădzăl'că* (dracul se făcu un uliu), 23/79.

Smăreacă f. (Oșani) Jenuper, jneapăn cf. *tșizbin*. *Bam! cu mărtinu ăn smărets* (bam! cu pușca în ienuperi), 6/27; *bobchi di smăreacă*. Com. I. L. cf. 9/6, 9/10, 706. — Din bg. *smreka*.

Smătòe adj. (Despre ou) stricat, clocit. Fig. pentru un om palid, galben, 854. — Din mbg. *smutok*.

Smătșòe (pl. ...-ots), Bubă, urcior la ochi, ALR. 38.

Smîi m. v. *smil'*.

Smil' (pl. -ur) m. Siminoc, ALR. 1906. [Și: *smiș* m.]. — Din bg. *smil*.

Smintés vb. IV. Amestec, încurc. *Bărdilitșu si puni antru iri, dintru ca s-nu si smintescă* (prăjină se pune printre fire, pentru ca să nu se amestece). Com. I. L. [Derivate: **smintiri** f. = încurcare; **smintit**, -ă = amestecat, încurcat]. — Din sl. *smētiti*.

Smintiri f. }
Smintit, -ă adj. } v. *smintes*.

Smoe m. Șarpe mare, (ALR. 6228) viperă, cf. *cuculeati*, ALR. 1184. — Din bg. *smok*.

Smoe(f) m. (Oșani) Smochin, cf. *ic, ică*. [Fructul se numește *smocfă* f. = smochină. Com. N. T.]. — Din bg. *smokf*.

Smócfă f. v. *smocf*.

Smónă f. v. *săptămónă*.

Smuenés vb. IV. v. *smăcnes*.

Smulg vb. III. Smulg, smucesc. *L'-u smulsi* (a șters-o), cf. *smutșes*, cf. 576. — Din lat. **exmulgeo*, -ere, (arom. *asmulgu*).

Smuntșqs }
Smutșqs } vb. IV. v. *zmutșqs*.

Snágă f. (rar) Trup, corp omenesc. *Snaga 'n bisearică și mintea 'n tulăriști*, se zice pentru cei ipocriți, 813. — Din bg. *snaga*.

Snop m. Snop. *L'a dusi snopil' tșucăits* (ii aduse snopii bătuți). [Și: (la Nânta), **snuéip** m. Derivat: **snopăr** m. = Iulie, cf. *culujeu*]. — Din bg. *snop*.

Snopăr m. }
Snuéip m. } v. *snop*.

Soáeră f. Soacră. — Din lat.

*sócra, -am, (arom. *soacră*).

Soári m. Soare. *Di țel maț ubav nu veà, ca soari ancřișteà* (mai frumos decât el nu era, ca soarele lucea), 23/43, cf. 708, *67. **Soari-ncreaști** m. răsărit de soare. *Că vrină steașă-i, ca soari-ncreaști* *28, și *soari-ncreaștiri* = faptul zilei. [Derivat: **surin** m. = loc expus la soare. *Surin-di-plemits* = n. loc. (Huma), Com. T. P.; **sirin** m. n. loc. (Barovița) *Sirinu-di-douli-api* n. loc. (Oșani). Com. G. D., *Sirin-mari* n. loc. (Cupa), Com. C. P., *Siriñ* pl. n. loc. (Huma), Com. T. P. — Din lat. *sōl*, -em, (arom. *soare*).

Soátsă f. v. *sots*.

Sóbă f. Sobă. *Să punim sobă*, B. 3. *Ună feată ân iarnă u vor tots, veara nitsun nu-u va* (= soba), *68. — Din bg. *soba*, (arom. *sobă*).

Sqba f. Numele vacii născută Sâmbăta. Cf. *luja, mata, néra, dzoia, vida*. ALR. 5542.

Sobáni Nume de bou fatat sâmbăta, cf. *sqba*.

Socól m. Vultur, cf. *văltur*. Com. G. D. [Și: **săcól** m. *Tăltșqră un... săcól* (uciseră un... vultur), 6/54]. — Din bg. *sokol*.

Sóeru m. Socru. [Derivate: **sueril'ă** f. = socrie; **suerimi** f. = socrime (cu înțeles colectiv), Com. G. D.]. — Din lat. **socrus*, -um, (arom. *socru*).

Sqd (pl. *sqduri*) Vas. *Punim... sodur di tsară și ân sfaca sqd punim si ardă un pulm...*, B. 13, cf. 2.

Speală sodurli (spală vasele), ALR. 4120. *Sodur sa maș multi : ună ȝală, un misur, ună tigană, un lingé di băcor, di dzingă*, ib. — Din bg. *săd*.

Sôj a. Neam, rudă. *Di curat soj* (acesta este de neam curat), 709 cf. 710, cf. 2/94. — Din tc. *soj*.

Sôjeă f. Un fel de pasăre, după com. lui C. I. *drăpneaă*. || P. a n a l. Briceag cu tăișul curbat în forma iataganului, id. — Din bg. *sojka*.

Solúe v. *suluc*.

Som m. Somn (pește). — Din bg. *som*.

Somt m. Sfânt. *Ca çon tsela-i somt* (ca și când acela este sfânt), 711. În unire cu nume de sfinți: *Săm-Dșorzu*, ALR. 620. *Sănă-medru*, ib. 2821, *Sănămiădru*, ib. 627, || P. ext. Icoană. *Cumpăraș doș somts* (cumpăraș două icoane). *Candil'u ardi antru somt* (... dinaintea icoanei). [Și: (neaccentuat) *săm, sãn, sãnă*. Forma feminină este: *stă* (din *șontă*) *Stă-Măria-Mari* = biserică în Cupa. *Stă-Vineri* = biserică în Huma]. — Din lat. *santus*, -a, -um (*sanctus*), (arom. *sîmtu*).

Son m. Somn. *Io din son mi dișitaiș*, 5/79. *Trasim și căti un son* 8/69 cf. 35/51. *Negru son* (somnul negru, la viermii de mătase), B. 3. — Din mbg. *son*.

Sondzi m. v. *șonzi*.

Șonzi m. Sânge. *Tot șonzili* (tot sângele), 6/3. *Șonzili apu nu*

si fatsi, 712 cf. 7/28. [Și: *șonzi* m. 35/51, 21/78. (Țárnareca), *sânzi* m. 8/64. Derivate: *șozir* (< lat. *sanquino*, -are), vb. I. = sânger; *sânzirări* f. = sângerare, *sânzirát*, -ă adj. = sângerat. *La vizú*. [fișură] *tuđt sãnzirat* (il văzu pe băiat tot sângerat); 21/73. — Din lat. *sanguis*, -em, (arom. *sîndze*).

Șonzir vb. I. v. *șonzi*.

Sor f. v. *soră*.

Soră f. Soră. *Çotsi plondzi suăru* (de ce plângi soro), 5/74 cf. 9/73. *Soră, soră, jundi s-mi culc* (soro, soro, unde...), 8/33. [Plur. *surorli*, 19/80. Și: (Liumnița) *suără* f., *sor* (în unire cu pron. pos.)]. — Din lat. *soror*, (arom. *soră*).

Sor̂b m. Sârb, ALR. 2906. [Derivate: *sârbeancă* f. = sârboaică; *sârbeăști* adv. = sârbește, cf. 2907. — Din *sr̂b*, (arom. *sîrbu*).

Sorts pl. Sorti. *Trazi sorts*, (ALR. 4310) și *tures sorts* (trag la sorti), Com. G. D. — Din lat. *sortes* (pl. lui *sors*).

Sots m. Tovarăș. *Si feșiră sots*, 8/86. [Feminin: *soatsă* f. (lat. *socia*) = tovarășe. *Soatsăli fuziră*, 3/43. Derivat: *sutslúe* a. = prietenie. *La șparsim sutslucu* (am stricat prietenia), 748]. — Din lat. *socius*, -um (arom. *sots*).

Squă (pl. *șoș*) Prăjină pentru sprijinit vița de vie, Com. T. P.

Spar vb. I. Speriu, (refl.) mă speriu. *Mi spar că vini lamăna* (mă speriu, căci veni balaurul),

11/28. *Nu ti spari!* (nu te speria), 3/53 cf. 10/28. *Tșitșă-sa ancă cota si spăreă* (... se sperie), 25/41 cf. 20/73, 8/6. *Si spăreară* (se speriară), 9/71. *Si spărură* (se speriară), 8/6. *Nu ti speară feată* (nu te speria, fată), 5/VIII. [Derivate: **spăreări** f. = speriere. Com. I. L. **sp reăt**, -ă și (mai des) **spărăt**, -ă adj. = speriat; **spărătșuni** f. = când le crapă la oi copitele din cauza ploii. Com. T. P.], (arom. *aspar*).

Spărătșuni f. v. *spar*.

Sparg vb. III. 1. Stric, sparg. *S-nu-ă-tsi spargă lucru* (să nu mi se strice treaba), 25/51. *Si sparsi* 16/15. *Au sparsiră* 76 cf. 714. | 2. Ucid, omor. *Nu ti du s-ti spargă și tini* (nu te du, o să te omoare și pe tine). *Acu mi sparzi* (deși mă ucide), 11/3 cf. 18/7, 6/57. [Derivate: **spărziri** f. = stricare; **spars**, -ă și **spart**, -ă adj. = stricat, spart. *Vini la spartă păzăriști* (veni la spartul târgului), 524. **spărgătșuni** f. = stricăciune. Com. G. D. **Compus** (cu pref.): **răspărg** (răs + sparg) vb. III. = stric, distrug, sfărâm, Com. G. D.; **duspărg** (du + sparg vb. III. = stric de tot. *Li dusparg aliz bubili*, B. 1.]. — Din lat. *spargo*, -ere, (arom. *aspargu*).

Spărgătșuni f. v. *sparg*.

Spărnîe a. Scutec, ALR. 2655.

Spărôt adj., auzit în *caș spărot*, (brânză iute). Se mai zice ză-

prinsă, ALR. 5450.

Spars, -ă adj. }
Spart, -ă adj. } v. *sparg*.
Spărziri f. }

Spătă (pl. *spôts*) f. 1. Spate (la cal), coapsă. Com. C. I. *Acu dai spôts, lantu ti-ncalică* (dacă te lași, te 'ncalecă, te ia peste picior), 721. | 2. (La războiu) Spătă. Com. I. L. [Derivat: **spătăr** m. = cel ce face spate la războiu. Com. G. D.; **spatișot**, -ă adj. = cu cocoșe la spate, cocoșat, ALR. 2197]. — Din lat. *spatha*, -am, (arom. *spată*).

Spătăr m. v. *spată*.

Spel vb. I. Spăl. *Iel să-u speală și să-u chiaptină*, 2/71. *Di la butijuni* [s. din *cazan*] *nu-i spilat* (se zice pentru unul care este foarte murdar), 66 cf. 122. *La spilară* (i-au câștigat totul), 713. [Derivate: **spilări** f. = spălare; **spilăt**, -ă adj. = spălat]. — Din lat. *ex-pellavo, -are, (arom. *spel*).

Spie a. Spic de grâu. || (la porumb) Moț. Com. C. I. [Derivat: **anspieăt**, -ă adj., auzit în *iarbă anspicată*, (rogoz), ALR. 1913]. — Din lat. *spicum*, (arom. *sk'ic*).

Spilă f. Prăpastie prin care nu se poate trece. *Spili și cremni smăcătoasi*, 11/49. Cf. *cremni*. — Din gr. *σπίλεον*, (arom. *spilă*).

Spilări }
Spilătură } f. v. *spel*.

Spin m. Spin. *Spînuli, nu-ų vizuș moarte?* (spintule, nu văzuși

moartea...), 4/1 cf. 5/72. [Și: (Țárnareca) șehin m. *Munti amplin cu șchin* (munte plin cu spini), 7/64; (articulat) *șchinl'ă* (spinii), 8/64]. — Din lat. *spīnus*, -um, (arom. *sk'in*).

Spînzur vb. I. Spânzur. *La spînzurără di grindă* (îl spânzurară de grindă), 718. [Derivate: **spînzurări** f. = spânzurare; **spînzurăt**, -ă adj. = spânzurat]. — Din lat. **pendio*, -are, (arom. *spînzur*). Pușcariu, *Et. Wb.* 1623.

Spînzurări f. } v. *spînzur*.

Spînzurăt, -ă adj. }

Șpirt a. Chibrit. *Să-i dai foc cu un șpirt* (...cu un chibrit), 16/4. *Si aflu tsivă șpirtur* 3/77. — Din bg. *șpirto*, (arom. *șpirtu*).

Spîtsă f. Ghimpe, ALR. 1207. — Din bg. *spica*.

Spîtsăr m. Farmacist. *Si află la spîtsariș și pri la bacal'i*, B. 15. — Din bg. *spicar*.

Spîțscăt, -ă adj. (Despre lună) scăzută, când nu este plină, ALR. 2455. *lună spîțscată*, ib. — Derivat din **spîțsc*, iar acesta din **pitșc* pentru *pișc*.

Splînă f. Splină. *Porcu veă splînă* (porcul avea splină), se zice când cineva este pe la sfârșitul iernii și crede că iarna a trecut. Iarna se cunoaște după splina porcului; dacă porcul are splină (este umflată), atunci iarna va fi grea, 719. Din lat. *splen*, -enem, (arom. *splînă*).

Spulăiți (Formulă de mulțu-

mire, împrumutat din bg.). Mulțumim, să trăiți. *Spulăiți dēdu, ȝo s-mi duc cmotsi* (mulțumesc, moșule, eu o să mă duc acuma), 14/94. [Și: **spulăiți**. Derivat: **spulăițisēs** vb. IV. = mulțumesc. *Dupu tsi al' spulăidisī* (după ce-i mulțumi), 15/94 cf. 29/51.] — Din bg. *spolaiti* (gr. *εἷς πολλὰ ἔτη*).

Spotișot, -ă adj. v. *șpati*.

Sprăinēs vb. IV. O rup la fugă, o șterg. *Sprăinī la fugă*, 721. — Din bg. *sprēgnah* (dela *sprēgam*).

Sprăsnēs vb. v. *prăsnēs*.

Sprentș m. Spânz, ALR. 1940.

Sprîțscă f. v. *aspră*.

Sprivăr a. Drum scurt, *Drum pri sprivar*, ALR. 803. — Din bg. *prēval*.

Sprotiva adv. In față, vis-à-vis. *Vizut-auș ân sprotiva di ȝel' un foc că ardi*, (văzut-au în fața lor că...), 2/60; n. loc. (Nânta). — Din bg. *sprotiv*.

Sprúză s. f. v. *spuză*.

Spugănēs vb. IV. v. *păngon*.

Spulăiți } v. *spolăiți*.

Spulăițisēs vb. IV. }

Spúmă f. Spumă. *Dunȝ spumă* (adună spurnă). [Derivat: **șnspum** vb. I. = spumez]. — Din lat. *spūma*, -am, (arom. *spumă*).

Spun vb. III. Spun. *Si dusi... si spūnă*, 16/55. Arăt. *Stăpōnu, dintru ca si spună la fitșor agrili, la lȝ* (stăpânul, ca să-și arate ogoarele...), 1/41. [Și: **spúnim** vb. III. 5/16, pers. 2, conj. prez. *spuniș* (în loc de *spuñ*) *Ti rog si*

nu spunîñ la Daut (te rog să nu spui...), 11/74. **Derivate:** **spûniri** f. = fapta de a spune; **spus**, -ă adj. = spus; **spus** a. = spusă. *Nu pot să antsileg din spus că sam groasă ân cap*, 9/12. **Compușe:** cu pref.) **zâspûn** (zâ + spun, de pe bg. *zakazvam*) = încep să spun, spun o leacă, arăt. *Ai bra deaduli, si ñ-u zâspuñ casa iundi șed lomñurli* (să-mi spui, să-mi arăți casa), 14/34; **duspûn** (du + spun, de pe bg. *dokazvam*) = termin de spus. *Până si duspuñ tu, ghiupca la feasi și la trimeasi la prusirea 601*. — Din lat. *exôpno*, -ere, (arom. *spun*).

Spûnim vb. III. } v. *spun*
Spûniri f. }

Spure vb. I. Spure, mânânc de dulce în zilele de post. *Mi spurco cucu*, Com. T. P. [**Derivate:** **spureări** f., **spureát**, -ă adj. = spurcat; **spureátșûni** f. = spurcăciune]. — Din lat. *spürco*, -are.

Spureări f. }
Spureát, -ă adj. } v. *spurc*.
Spureátșûni f. }

Spurș vb. IV. Sporesc. (Numai în expresia). *Mult al' spuraști, lâcumeaști* (se lâcomește prea mult), 722. — Derivat din *spor*.

Spus, -ă adj. } v. *spun*.
Spus a. }

Sputnês vb. Imping. *Lupmôn-cala mi sputni si fac ună ca tseasta* (dracul mă puse, mă împinse să fac așa ceva), 353.

Spuidês vb. IV. Spovedesc. **Derivate:** **spuidiri** f. = spovedit; **spuidît**, -ă adj. = spovedit; **spuidátș** m. = duhovnic. *Nu ray spuidatș* (nu erau duhovnici...), 6/76]. — Din paleosl. *izpovedati*.

Spuidiri f. } v. *spuides*.
Spuidît, -ă adj. }

Spúză f. Spuză. *Puni-l' uala cu spuză* (pune-i oala cu spuză), adică trage-i chiulul, 823. [**Și:** **sprúză** f. Com. T. P.]. — Din bg. *spuza*, (cf. alb. *shpuzë*).

Srăcăiês vb. IV. Sorb, mânânc cu lingura. *Cu ună lingurâ srăcâiês* (sunt prieteni nedespărțiți), 339. — Din mbg. *sărkam*.

Stă adj. v. *șomt*.

Stăfiğă f. Stafidă, ALR. 1720. [**Și:** **stăfidă** f.]. — Din gr. *σταφίδα*.

Stâlsês vb. IV. refl. (Despre aluat, despre caș), dospesc. *Lutsolu si stâfsești*, ALR. 3992, cf. 5424. — Din *ftâses «ajung» gr. *φθάνω*, aor. *ἔφρασα* (cf. bg. *ftasam*, part. p. dela *ftasavam*).

Stăiğă f. Stafie. *Cu vrină stăiğă* (ca o stafie), 673. — Din gr. *στοιχειό*, (arom. *stih iğ*).

Stâmból m. Stambul. *Cu 'ntribarea și 'n Stâmbul ti duts*, 724. [**Și:** **Stâmból**].

Stâmból v. *Stâmbol*.

Stqmñă f. Ulcior mai mare de pământ. *Să-ts li zăport stqmñili* (să-ți port o leacă ulcioarele), 2/VIII. [**Derivat:** **stumñitșeă**

f. = ulcior mai mic. *Am un dead c' ună mănuşă 'n grôb* (= mănuşă di stumnitcă), *50. — Din bg. *stomna*, (arom. *stamnă*, gr).

Stângătîş adj. v. *stong*.

Stăpân m. v. *stăpon*.

Stăpon m. Stăpân. *La meu stăpon* (la stăpânul meu), 6/12. *La unsiră stăponu* 19/33 cf. 16/33, cf. 419. || Şef de familie. *Stăponu la s-iiă ghiu, nu-i cap di yom di* (se întrebuintează când vrem să mângaiem pe cineva), 725. [Şi: (Țarnareca) Stăpân m. 16/68. F e m i n i n : *stopâneă*, *stupâneă* (bg. *stopanka*) f. = stăpână. *Ca si dusi casă, stupanca si-u mulgă* (să o mulgă stăpâna), 9/70.

Stără adv. De seară. *Ca să vină lude stară* (când va veni ludea deseară), 17/6 cf. 10/9, etc. — Din *ïastă* + *seară*, (arom. *astară*).

Starină f. Căpiță de fân cf. *stog*. Com. D. P.

Stărl'ituşcă f. Năpârcă. ALR. 6228, cf. *străl'uşcă*, *năprqtcă*. [Şi: *strălituşcă* f.]. — Din *l'utuşcă* (din *l'ut*, cf. *l'utitsă*) și *străl'uşcă*.

Stărnîşti f. Miriște, locul rămas după secerișul grâului, țelină, ALR. 915. *Iel la mintşună măcşomu prin stărnîşti* (el se juca cu pruncul prin miriște), 10/41. *Flaş stărnîşti nipăscută* (ai dat de noroc), 1 cf. *72. — Din bg. *tărniște*.

Stărpâr m. v. *sterp*.

Stărvés vb. IV. Capăt poftă de

mâncare pentru lucruri dulci (întrebuintat m. mult sub forma compusă (cu pref.) *nastărves* (bg. *nastărevavam ce*) = mă obicinuesc la ceva rău, mă năvălesc. D e r i v a t : *năstărvît*, -ă adj. = obicinuit, nărvit. *Lisitsa cum ra năstrăvită, vini si mănancă uvă* (vulpea cum era nărvită...), 4/93. [Şi: *străvés* vb. IV.; *străvur* a. (plur.) = lucruri dulci de mâncat. — Din bg. *stărevavam*, id.

Stătşún m. Sărac, nenorocit (mai ales după ce-i moare cineva din familie). *Mult si mântşo stătşunu di mini*, 406.

Stau vb. I. Stau. *Unu di noj șa să stătem*, 6/18. *Unu antrô, lântu stătù*, 7/18. *La s-sta* (să stea), 21/29. *Stoț să-ts cat ăn cap* (stai), 10/28 cf. 16/6, 6/13, 4/32, 6/35, 4/42, 4/78. [C o m p u s (cu pref.): *zăstău* (ză + stau, de pe bg. *zastojavam*, cu acelaș înțeles) = mă opresc, încetez. *Zastătù ca măgaru pri punti* (s'a oprit ca măgarul pe pod) s'a încăpățânat, 375. *Zăstoț!* oprește-te, 2/20 cf. 21/16. D e r i v a t : *zăstări* f. = oprire, încetare. *No-ari zăstari* (n'are încetare), 946; *pristău* (pri + stau) vb. I. = încetez, stau, nu mai continuu. Com. V. J. — Din lat. *stao (= *sto*), -are, (arom. *stay*).

Stăur m. Șobolan, (fig.) ființă închipuită. Com. V. J. *Tats ca vrin staur*.

Stăvés vb. IV. Pun, așez. *Stăvi ună paică* (așeză o cursă). Opresc,

stăvilesc ALR. 6721. *Ca si stăvi moara, s-dusi muraru si veadă tsi ari sub tșarcu* (când se opri moara, se duse morarul...), 13/72. [Derivat: stăvilă f. (bg. *stavilo*) și stăveală f. = stăvilar la moară. Stăves moara cu stăveală, ALR. 6722 cf. 6721. *Ardic stăveala* (ridic stavila), ib. 6728. *Puntea di stăveală* (puntea stavilei), ib. 6727. — Din bg. *stavam*.

Stăveală } f. v. *stăves*.
Stăvilă }

Stăvină (di gron) f. Vraf de grâu (ALR. 912), claie (ib. 5215, 5216). — Din mbg. *stavina*.

Steág a. Steag. *Etca-la și iel că vrin steag* (iată-l și el ca un steag), Com. GH. T. — Dacor.

Steájär m. (Liumnița) Stejar. Com. P. M. — Din sl. *stežer*.

Steánă f. Piatră mai mare. *Cap di steaná*, cap de piatră, adică prost, 55 cf. 86. — Din bg. *stěna*.

Steăuă f. Stea. *Ăi ca steauă*, 627. *Si rođi la steali* (este prost), 729. — Din lat. *stēlla*, -am, (arom. *steauă*).

Stělă (in expresia) *Stelă au feasi* (o bătu rău de tot, a bătut-o măr), 730.

Sterp, -ă adj. Sterp, cf. *știravă*. [Subst. *steărpă* f. = oaie stearpă, opusul lui *mlaznitsă*. *Du-ti tu cu mlaznitsili, ca să mi duc ȝo cu șterpili*, 10/3. Derivate: *șterpăr*, *ștărpăr* m.

= păstor care paște oi, capre sterpe. Com. G. D.; *șterpés* vb. IV. = stârpesc. *Șteată valea si șterpească*, 905. *Matsa l'a șterpeaști șoaritsil'* (pisica îi stârpește pe șoareci); *șterpiri* f. = stârpire; *șterpít*, -ă adj. = stârpit. Com. I. L.; *șterpítör* m. ALR. 5365; *șterpitșuni* f. = oile sterpe la un loc, ALR. 5335]. — Din lat. *extširpis, -e, (arom. *sterpu*).

Stífă f. Adunătură de mai multe obiecte la un loc, grămadă, cup de fân. Com. G. D. — Din gr. *στίφος*.

Stignés vb. IV. Intind (în sensul de) strâng, încordez. Com. G. D. *Vezi* citatul sub *pilivana*. [Derivat: *stignít*, -ă adj. = întins, strâns bine, îmbrăcat, id.]. — Din bg. *stěgam*, (aor. *stěgnah*).

Stignít, -ă adj. v. *stignes*.

Stimnés vb. IV. (întrebuițat la pers. 3) mă apucă noaptea. *Clotsi al' stimni* (acolo îi apucă noaptea), 7/71, *l'i stimni an un munti* (îi apucă întunerecul...), 2/7. *Si stimni* = întunecă. *Ăi si stimneaști* (mi se întunecă, nu știu ce fac), *că-l-tsi stimni, iel zisi*: «*ăi si fug di căsă*» (când i se întunecă), 2/17. Derivate: *stimniri* f. = întunecare; *stimnít*, -ă adj. = întunecat; *stimnít* a. = timpul când începe să se întunece, amurg. *Stară pri la stimnit să vii* (deseară pe la amurg să vii), 11/12. — Din bg. *stemnjava se*.

Stimniri f. }
 Stimnit a. } v. *stimnes*.
 Stimnit, -ă adj. }

Stinés vb. Ofterez, mă vait. *Ay flo iundi stineashi* (o află unde ofterează). *Vini di dighios stininidurlea* (veni jos oftând), 15/72 cf. 15, 16/72, 2/21. — Din bg. *stena*.

Sting vb. III. Sting. *Iela s-la stinz fuacu* (vino să stingi focul), 5/75 cf. 6/49. [Derivate: stinziri f. = stingere; stins, -ă adj. = stins. Com. T. P.]. — Din lat. *stinguo*, -gēre, (arom. *astingu*).

Stins, -ă adj. } v. *sting*.
 Stinziri f. }

Stiptsă f. Piatră acră. *Stiptsă si feasi* (s'a supărat rău), 731. — Din bg. *stipca*.

Stirpăc m. Miel născut mort. Com. G. D. — Din *sterp*.

Stirpăr m. }
 Stirpés vb. IV. } v. *sterp*.
 Stirpîri f. }
 Stirpît, -ă adj. }
 Stirpitșuni f. }

Stog a. Stog, căpiță de fân, cf. *74. — Din bg. *stog*.

Stol a. (Țarnareca) Scaun cf. scandinav. *Nearsi šidzù strin tsarluž stol* (merse, șezu pe scaunul țarului), 28/68. — Din bg. *stol*.

Stong, -ă adj. Stâng. [Derivat: stângătș adj. = stângaci. Com. G. D., (arom. *stîngu*).

Stonjin m. Stânen. *Tselor vea un bron di trej stonjin*. Com. T. P. — Din paleosl. *stenižinŭ*.

Stopăncă f. v. *stăpon*.

Strădăpóst v. *post*.

Străjqs vb. IV. Păzesc, supraveghez, opresc. *Cată, străjă-la di să videm tsi pisăiaști* (caută de-l păzește, ca să vedem ce scрие). — Din bg. *straža*.

Străl'itúșcă f. v. *stărl'itușcă*.

Străl'úșcă f. v. *streal'ă*.

Străml'ór m. Berbecă până la vârsta când se amestecă cu oile pentru reproducere. Com. T. P. — Derivat din *mlór*.

Strămulări f. (Numai la Nânta). Un fel de băț lung cu fier la vârf, care servește pentru îndemnarea și înțeparea boilor la muncă. Imbold. Com. H. I. *Ca boiș cu strămularea si la 'ntsap*, 674. [Și: struminări f. *72]. — Din lat. *stimularia (*stimulus*), -am, (arom. *strimurare*).

Strășiń (în expresia). *Că vrin strășiń* (rău de tot; se zice mai ales de copiii mici când plâng și nu se astămpără). După I. L. *străștiń* (umflătură la o bubă, glandă, ghindă la gât cf. *stroșen*). — Din bg. *strašen*.

Strat m. (Nume de plantă). Com. H. I. — Din bg. *stratul*.

Strătés vb. IV. Intâmpin, ies în drum. *Mi strătì un moș* (mă întâmpină un moș). — Din mbg. *stretam*.

Strătșcă f. Coțofană. Com. T. P. — Din mbg. *stračka*.

Străvės vb. IV. v. *stărvės*.

Străvilîști f. Loc unde se vede ceva. *Să ti duts ăn... ună străvilîști di lângă mari*, 16/94.

Străvur pl. v. *străves*.

Streúcl'ă f. Streche. *Ca si dusi să-u pască vaca, atsi ună streacl'ă că vini di ca u butsnî (...și veni o streche)*, 3/69. [D e r i v a t: ă n - s t r e e l' u vb. I. = fug ca lovit de strechie. *Ună ișiră di casa tsea, vaca ănstricl'ă iară* (vaca fu din nou lovită de strechie), 11/69.

Streál'ă f. Fulger. *L'-u deadi streal'a* = l-a fulgerat (un fel de jurământ), 732. [D e r i v a t: s t r ă - l' ú ș e ă f. = pui de viperă, Com. G. D. cf. s t ă r l' i t u ș c ă; s t r e l' ú t s ă vb. = fulgeră]. — Din bg. *strĕla*.

Streăgă f. Streșină Com. T. P. — Din bg. *strĕha*, (arom. *streakă*).

Strébrin, -ă adj. (Țârnareca). De argint, argintiu. *Ună meară strebrină* (un măr de argint), 6/68. — Din bg. *strebren*.

Stréjur m. Parul de care se leagă caii la treerat. (Cf. Capidan, *Meglenoromâni*, I, 46).

Stre'l'útsă vb. v. *streal'ă*.

Strépij m. Strepede, vierme de brânză. *Caș cu strepij* (brânză împuțită), ALR. 5451. [D e r i v a t e: s t r i p i j o ș vb. IV. = strepezesc dinții mâncând fructe acre; *stripijot*, -ă adj. = strepezit. *Dints stripijots* (dinți strepeziți)].

Strézin m. Scrum, ALR. 683, cf. s t r i z i ń.

Stri prep. (Țârnareca) Pe. *Feata*

si sujà stri ună tupolă (fata se suia pe un pleop), 14/64. *Ăncălică stri cal și fuzi*, 35/65. || Peste. *Imnă... șu deadi stri trei frats* (umblă... și dădu peste trei frați), 7/66. [Și: *strin* prep. *Șidzù strin tsarluj stol* (șezu pe scaunul țarului), 28/68]. — Din lat. *extrā*, (arom. *stră, stă, ste, sti*, cf. Capidan, *Aromâni*, 506).

Strie vb. I. Stric. *Dintsil'... ats sa stricats* (stricați). [D e r i v a t e: *stricări* f. = stricare; *stricăt*, -ă adj. = stricat; *stricătšuni* f. = stricăciune. Com. G. D.]. — Din lat. *extrico*, -are.

Strică-pejă f. Grangure. Se mai fumește *stricu-peju*, f. Com. G. D. — Din mbg. *striko-pejo*.

Stricări f. } v. *stric*.
Stricăt, -ă adj. }

Stricătoări (di scondură) f. Stavilă de moară, ALR. 1843. [Și: *stricătqr* m. ib.]. Din *stricor*.

²**Stricătoări** f. Sedilă de strecurat urda, ALR. 5437, 5407. Din **stricor*.

Stricătšuni f. v. *stric*.

Strienés vb. IV. Tresar, rămân uimit, mă speriu. *Feata... tucum stricni la buric* (fata numai că tresări...), 32/51. [D e r i v a t e: *strieniri* f. = uimire, tresărire; *strienít*, -ă adj. = uimit].

Strieniri f. } v. *stricnes*.
Strienít, -ă adj. }

Stricupășcă f. v. *trisupașcă*.

Strig'átă f. Lapte covăsit, Com. D. G. — Din lat. **extralgata*.

Strimés vb. IV. Răstorn, întorc pământul (la sădit). *Locu pi viñă la strimes*, ALR. 6109. — Din bg. *stremja*.

Strimt, -ă adj. Strâmt. Com. T. P. — Din lat. *strinctus, -a, -um, (arom. *strimtu*).

Strin prep. v. *stri*.

String vb. III. Strâng. *Nu-ñ mi strinzi di monă* (Nu mă strânge de mână...), 1/I. *Al' strinseş una ratsi* (l-ai înşelat, l-ai tras pe sfoară), 649. [D e r i v a t e: *strînziri* f. = stringere; *strins*, -ă adj. = strâns, (fig.) sgârcit, avar]. — Din lat. *stringo*, -ere, (arom. *stringu*).

Strins, -ă adj. } v. *string*.
Strînziri f. }

Stripijqs vb. IV. v. *strepij*.

Striziñ a. Funingine. Com. G. D., cf. *streziiñ*.

Strqf m. Carnea care se pune în cursă; cursă. Cf. *pađ dă*, ALR. 1736. — Din bg. *stărv*, cf. *stărv es*.

Strojnje m. Pețitor. *Vin strojnits* (vin pețitori), 10/46 cf. 2/58. — Din bg. *strojnic*.

Strop m. Grinzile pe care se razemă acoperișul caselor, *acoperiș, tavan. Cqñ sărea, di strop si gudea* (când sărea, dădea cu capul de tavan), 6/56. — Din bg. *strop*.

Stroşen m. Vârful furunculului (: vrou di țșireju di nuntru), ALR. 4186. — Din mbg. *strošen*.

Strubușqs vb. IV. Dau cu cu-

țitul în pânțele, despânțec, f. *trubușoană. La strubușe* (l-a spintecat). 733, cf. 672. — Din bg. *tărbuh*. (cf. mbg. *rastărbușam*).

Strug a. (Intre uneltele dogarului) cuțitoiu. Com. G. I.—Din bg. *strug*.

Strujitură f. v. *strujqs*.

Strujqs vb. IV. Strujesc, ALR. 4010, dau la strug. Com. G. D. [D e r i v a t e: *strujqri* f. = strujire; *strujqt*, -ă adj. = strujit; *strujitură* f. = răzuitură, ALR. 4010. — Din bg. *străžă*.

Strujqri f. }

Strujqt, -ă adj. } v. *strujqs*.

Struminări f. v. *strămulari*.

Strungă f. Târlă. Se zice și *cutar*, ALV. 5378 cf. și 1788. *Tucu si-ñ li facă tsești tșoftsi dōmnu uoį, si-u dar qa strunga ăñ drūm* (... o să fac târla aici în drum), 3/31. [D e r i v a t: *strungăr* m. = strungar, ALR. 5364].

Strungăr m. v. *strungă*.

Strúpcă f. (Boală) Buba pe piele, arom. *zgaibă*. Com. V. T. — Din bg. *strupka*.

Struș m. (Liumnița) Struț. Com. P. M. — Din lat. *struthio*.

Stușés vb. IV. (despre pâine). Plămădesc, ALR. 773. Cf. *stăf ses*.

Stuĵan (Nume de persoană), Stoian. *Stuĵan lu Zlati*, 2/VI.

Stumnitșeă f. v. *stamnă*.

Stup vb. I. Astup. *Si-ñ-tsi stupă urecl'ili* (să mi se astupe urechile), 12/33. cf. 5/69. D e r i v a t e: *stupări* f. = astupare;

stupăt, -ă adj. = astupat. *La muraru al' fost-au stupată buca* (i-a fost scocul astupat), 8/69. (Negativ) **nistupăt**, -ă adj. (întreb. și ca subst.). *Nistupatulî* = nesăturatule, flămânzilă, 488. **nistupăt** = numele luni Decembrie, ALR. 2418, cf. c u l u j e u . C o m p u s (cu pref.): **distúp** (dis + stup) vb. I. *Al'-tsi distupă buca* (i se destupă scocul), 8/69; **năstúp** (nă + stup) vb. I. refl.) = mă îndop. *Sinăstupo, foali si dărō* (se îndopă, se făcu burduf), 466; **năstupări** f, îndopare; **năstupăt**, -ă adj. = îndopat]. — Din lat. *stūppo, -are, (arom. *astup*).

Stupâneă f. v. *stăpon*.

Su pron. pers. Său. *Si spună la stăponu-su*, 21/41. *Tătă-sui* (tatălui-său) 9/46. [Și: sa pron. pers. *Tat-sa și maică-sa*, 3/64. *Tși-tșă-sa ancă cōta si spăreă* (unchiūsău...), 25/41, cf. F e m i n i n : sa pron. pers. (pretutindenî)]. — Din lat. *suus* (s. *sous), (arom. *su*).

²Su conj. v. *să*.

Suără f. v. *soră*.

Sub prep. Subt. *Antrō sub moară și sub moară si pusi disupru* (intră subt moară...), 22/41 cf. 5/II, 1/12, 3/12, etc. Nume de loc. *Sub-cătun* (Cupa), *Sub-iaz* (Barovița), *Sub-ropă*, *Sub-ropa-l-Mamut* (Cupa). [Și: (Țarnareca) **săptă** prep. = subt. *Sinu*,... *săptă direcli bagă* (fiule, pune-le subt grindă), 3/66 (prescurtat): su prep. *Su-*

deal = n. loc. în Lugunța. — Din lat. *sūbtus*, (arom. *sum*).

Súbaș m. Trimisul moșierului. — Din bg. *subaš* (tc.).

Subsăsoară f. (Liumnița) Subțioară. *Cōn fătșiă «crac», tal'à cārni di subsăsoară*, 20/73. *Añ tăl'am di subsăsoară și-ts dădeam*, 21/73. — Din lat. *subala*, -am, (arom. *sumsoară*).

Subtsōri adj. Subțire. Com. G. D. [Și: **subtsōri**, id.]. — Din lat. *sūbtīlis*, -e, (arom. *subtsīre*).

Sueăe a. Stradă, drum. *Tsela ra līnos... si șătăjă prin sucac*. (se plimba pe stradă). — Din tc. *sokak*, (arom. *sucak'e*).

Sueălă f. Făcăleț. *Cōn ari fărīnă, no-ari sucald* (când este făcăleț, nu-i făină), 736. — Din bg. *sukalo*.

Sueărđi f. Sarică. *Scōși sucarde cā ra ud di plojă* (scoase sarica, căci era ud de ploaie), 3/85. *Ats-tsi cătșō di poala di sucardi* (i s'a lipit, nu-l slăbește), 580.

Sueril'ă } f. v. *socru*.
Suerimi }

Sud vb. I. Asud, nădușesc. *Ca cōn sudă la eali* (ca și când asudă pentru ele), 737. [Și: **ansūd** vb. I. ALR. III4. D e r i v a t e : (șn)-**sudări** f. = asudare; (șn)**sudăt**, -ă adj. = asudat, nădușit; **sudări** (< lat. *sūdōr -orem*), f. = sudoare, nădușeală. *Din sudoari ghiiaști* (trăiește din muncă), 25]. — Din lat. *exsūdo*, -are, (arom. *asud*).

Sudári f. }
 Sudát, -ă adj. } v. *sud*.

Su-deál N. loc. (Lugunța).

Sudoári f. v. *sud*.

Suflári f. }
 Suflát, -ă adj. } v. *suflu*.
 Súflit a. }

Súflu vb. I. Suflu. *S-la suflí părăiaști* (să-l suflí, sboară), 738. [Și: (Oșani) *súflum* vb. C o m p u s (cu pref.): *zăsúflu* (ză + suflu) = încep să suflu, suflu o leacă. *Zăsúflă la foc uneac* (suflă puțin la foc), cf. 7/7 cf. 11/32, 26/32. [D e r i v a t e: *sufflári* f. = suflare; *sufflát, -ă* adj. = suflat; *súflit* a. = suflet. *Si dai și pri suflitu meu* (... să dai și pentru suflteul meu), 7/91. *Al lə súflitu la fitșor*, 2/1. *Cu suflit aș flə* = o găsi în vieață, 741, cf. 743, 739. || Ființă (în general) om, ins. — Din lat. *sufflo, -are*, (arom. *suflu*).

Súflum vb. I. v. *suflu*.

Sug vb. III. Sug. *Fitșoru... lə, să sugă* (copilul începu să sugă), 5/23. *Añ la suptsi tot șonșili* (îmi supse tot sângele), 9/3. *Suzed*, 13/38. *Suptsiș laptili mumă-taj*, 537 cf. 6/67. [D e r i v a t e: *sú-ziri* f. = sugere; *supt, -ă* adj. = supt; *sugár* m. = copil neîntărcat și mielul de țată; miel care sugă încă; *sugărísă* f. = oaie care a fătat târziu și trebuie să dea mielului să sugă toată vara]. — Din lat. *sūgo, -ere*, (arom. *sug*).

Sugár m. }
 Sugărísă f. } v. *sug*.

Sugl'íts vb. I. Sughit. *Dupu mănçari sugl'itsqj* (după mănçare, sughitai). Com. N. T. [D e r i v a t: *sugl'itsári* f.]. — Din lat. *sū-glúttio, -are*, (arom. *sugl'its*).

Sugl'itsári f. v. *sugl'its*.

Suș vb. IV. (Țarnareca) Suiu, (refl.) mă suiu. *Plântă la zid cărfișu si sușă* (bătu în zid cuie și se suia), 12/68. — Din lat. *sūbeo, -ire*.

Sul a. (La războiu) Sul. *Un lucru la tots ȳaminil' lă tribuiaști pri două leamni sta* (= sulu), *79. — Din lat. **sub[u]lum*, (arom. *sul*).

Súlă f. Sulă, țeapă, frigare. Com. G. D. — Din lat. *sūbūla, -am*, (arom. *sulă*).

Sulúe Răsuflare, respirație. *Bubili zădurmiti nu pot si lea soluc* (nu pot să respire), B. 5. *Nu poati si-ș-la leă sulucu* (nu poate să-și ia răsuflarea), cf. 743. [Și: *solúe*]. — Din tc. *soluk*.

Sun vb. I. Sun. *Al sună* = are parale multe, este cu avere, 744. [D e r i v a t: *sunári* f. = sunare]. — Din lat. *sōno, -are*, (arom. *asun*).

Sunári f. v. *sun*.

Sunt vb. ajut. v. *sam*.

Suprotș a. (în expresia): *caș di suprotș* (soiu de brânză, explicat: *çon l'a zgărpes protșii la capri* (când dau drumul țapilor la capre), ALR. 5448. — Din *protș*.

Supt, -ă adj. v. *sug*.

Surd, -ă adj. *Surd*. *Tseastă mul'ari aî surdă*, Com. T. P. [Derivat: **ansurdzqs** vb. IV. = asurzesc, devin surd. Com. D. G.]—Din lat. *surdus*, -a, -um, (arom. *surdu*).

Surdisés vb. IV. Curăţ. *Moartea tsi l'a surdiseaşti* (moartea îi curăţă pre toţi), 745. [Derivate: **surdisirî** f. = curăţire; **surdisit**, -ă adj. = curăţit]. — Din mbg. *surdisvam* (tc.).

Surdisirî f. }
Surdisit, -ă adj. } v. *surdises*.

Surghîun adv. In exil, surghiun. Com. I. L. — Din tc. *sürgün*.

Surîn v. *soari*.

Surla Nume de persoană, poreclă dată oamenilor leneşi. *Vedets tse di dragă aî culcat Surla*, cf. 4/II.

Surlă f. (instrument) *Surlă*. Com. G. D. — Din tc. *zurna*.

Surmuşés adj. v. *sîrumâ*.

Súrova f. v. *surva*.

Surtsél a. v. *surtsql*.

Surtsql a. Surcel. Com. G. D. [Şi: **surtsél** a. *Pri urman leamni multi, tucu casă surtsql no-ari*, 872]. — Din lat. *sürcëllus*, -um, (arom. *surtsel*).

Surumá, -aşcă }
Surumâş, -aşcă } adj. v. *sîrumâ*.

Surupişte f. v. *sărup*.

Suruváteă f. Zărul rămas după scoaterea urdei; şişţ, cărân. ALR. 5438. — Din bg. *surovatka*.

Súrva f. Anul nou, Sf. Vasile. ALR. 2792. | *Sorcova*, ib. 2795. *Fiçoril' si duc cu surva di casă n*

casă, ib. 2793. [Şi: *súrova* f. ib. 617].—Din bg. *suráva* (*godina*).

Suşă f. Secetă, ALR. 5055. [Derivat: **súşina** f. (bulgărisim) = uscăciune; **suşleae** a. = frunzele uscate care cad toamna. ALR. Intr.]. — Din bg. *suşa*.

Súşină f. v. *suşa*.

Suşliă f. *Rachiu* (Oşani).

Sută f. *Sută*. *Tsista ună sută di drats ari ân iel* (acesta o sută de draci are în el), 212. *Ân trei suti-i* (îi lipseşte o doagă). 747. — Cf. paleosl. *sáto*, (arom. *sută*).

Sutş v. }
Sútşcă f. } v. *sutşqs*.

Sutslúe a. v. *sots*.

Sutşqs vb. IV. Sucesc, învârtesc. [Şi: **sutş** vb. ALR. 1318. Derivate: **sútşcă** f. (bg. *sučka*) = orice lucru sucit şi subţiat, (în sens rău) excrement, Com. G. D.; **sutşqt**, -ă adj. = sucit, întors, id.]. — Din bg. *suča*.

Suvál'că f. (La războiu) *Suveică*. (Cf. *Capidan*, *Meglenoromânii*, I, 53). — Din bg. *sovalka*.

Suvarî m. (Turcism) *Suvariu*, *jandarm*. Com. T. P.

Súza Nume de căţea.

Súziri f. v. *sug*.

Ş

Şa adv. Aşa. *Cum putui, şa vă mintşunaî* (cum putui, aşa vă minţii), 7/37 cf. 6/10, etc. [Şi: **şâtsi** adv. *Aî delmi şatsi cu noî şi tu*.